

Tekst en fotografie - Julia Voskuil

Grassen in de hoofdrol

Vlnr:
 Voorjaarstuin, Ton ter Linden, Ruinen.
 Zomer in de modeltuinen, Het Hoogeland, Beekbergen.
 Herfstfeer in de privétuin van Piet Oudolf, Hummelo.
 Wuiwend gras in pot op terras (Stipa tenuisissima).

In 1973 wijdt Mien Ruys in 'Het nieuwe vaste plantenboek' (herziene uitgave) enkele pagina's aan siergrassen. Ze schrijft: "De naam siergras zegt al dat het hier om grassen gaat. We zijn in de tuin zo gewend gras wekelijks te kortwieken, dat we ons vaak niet meer realiseren hoe mooi volgroeid gras kan zijn. Ik gaf me eens veel moeite om een siergras dat ik in een tuin had zien bloeien, te bemachtigen. Ten slotte lukte het me een exemplaar uit het buitenland te krijgen. Toen ik het een jaar in mijn tuin had gadegeslagen, ontdekte ik dat het een inheemse soort was, die op geringe afstand van mijn woonplaats veelvuldig voorkwam. Ik was alleen maar blind geweest voor de schoonheid als solitair van deze Deschampsia." Het laat zien hoe de tuinkunst tegen grassen aankeek, maar het duidt ook op verandering.

Van solitair naar 'Dutch Wave'

Zou Mien Ruys haar grasplant bij één van de beroemde Duitse kwekers hebben bemachtigd? De kans is groot. Kwekers/selecteurs zoals Karl Foerster (1874-1970) teelden al vóór de oorlog grassen als sierplant. Medewerker Ernst Pagels (1913-2007) begon later een eigen kwekerij en aan hem danken we talrijke selecties van vooral Miscanthus. Ze dragen beeldende namen zoals 'Kleine Silberspinne', 'Kleine Fontäne' en 'Flamingo'.

In haar boek vermeldt Mien Ruys ruim twintig grassen, waaronder enkele bamboes. Aanvankelijk paste ze deze vooral toe als solitair. Karakteristiek voor een zeventigerjaren tuin is een grote pol pampasgras (Cortaderia). Dit gras komt niet voor in het in 1990 verschenen boek 'Droomplanten' van Piet Oudolf en Henk Gerritsen. Wel Deschampsia cespitosa, geprezen vanwege de lange bloei (vanaf juni), zijn luchtige pluimen, groenblijvend en gemakkelijk, 80 à 100 cm hoog en sierwaarde tot in de winter.

www.pietoudolf.com
www.cruydtthoeck.nl
www.ateliertonterlinden.nl
www.kabbes.nl
www.prionatuinen.com
www.siergras.nl
www.dekleineplantage.nl
www.hoogeland.nl

thema
 grassen

Piet Onkruid

Grassen waren belangrijk voor gazonmengsels. Een goed onderhouden gazon werd een statussymbool, nadat steeds betere grasmaaiers ter beschikking kwamen. Voor de tuinier was Engeland het Mekka, met gazons als biljartlakens en vaste plantenborders op kleur. Gras was onkruid dat verdelgd moest worden, kweekgras en tuintjesgras voorop. Een mooie tuin was in die tijd aangeharkt, letterlijk en figuurlijk. Ook wegbermen boden een aangeharkte aanblik met dank aan de onkruidspuit. Geen schijn van kans voor smele (Deschampsia) en andere inheemse planten.

Maar toen promoveerde in 1978 de Wageningse vegetatie- en onkruidkundige Piet Zonderwijk. Zijn oratie ging over 'De bonte berm' en vanaf dat moment was professor Zonderwijk 'Piet Onkruid'. Een eretitel, gezien het effect van zijn visie tot op de dag van vandaag. Zijn pleidooi voor bloeiende bermen, die door selectief maaibeleid weer zouden kunnen ontstaan en zoveel meer te bieden hadden, pakte Rijkswaterstaat direct op. Een nieuwe tendens werd ingezet. Inheemse planten werden opgewaardeerd en in de tuinkunst leidde dat uiteindelijk tot 'de juiste plant op de juiste plek'. Er ontstond een nieuwe richting in de tuinkunst, die een natuurlijk aandoende beplanting voorstond. Beheren in plaats van beheersen, de hark kon in de schuur blijven. Bij dit 'nieuwe tuinieren' hoorden sterke planten, waaronder grassen.

Piet Oudolf begon in zijn privétuin experimenten met grassen in bordercombinaties, een nieuwe en verrassende toepassing. In 1986 bracht Rob Leopold (1942-2005) de eerste Dikke Zadenlijst van Cruydt-Hoeck uit, waarmee een enorm aanbod aan zaden beschikbaar kwam in kleinverpakking. Vooral eenjarige soorten, waarvan vele als mengplant konden worden gebruikt in borders. Hierin werd Ton ter Linden een meester. Hij schilderde met planten in zijn tuinen in Ruinen (en nu in het Friese De Veenhoop), waar onder andere zijn voorjaarsborder internationale belangstelling trok. Ook bolgewassen zoals sieruien hoorden bij dit kleurenfeest. De voortrekkers van 'het nieuwe tuinieren' ontwikkelden een richting in de Nederlandse tuinkunst die als 'Dutch Wave' wereldwijd navolging vindt, zich leent voor een brede interpretatie en kan worden doorontwikkeld. Met wuiwende grassen in de hoofdrol, alle seizoenen decoratief.

Winterbeeld bij Villa Beekbergen, ontwerp Jaap Poortvliet.